

**Pamiętając o międzynarodowej solidarności:
Przypadek trzęsienia ziemi w Skopje z 1963 r. i polskiej pomocy eksperckiej w pierwszym
macedońskim studium socjologicznym**

Proponowane badania mają na celu analizę niezwykle interesującego, ale niemal zapomnianego i całkowicie niedocenianego aspektu polskiej pomocy eksperckiej w odbudowie Skopje po trzęsieniu ziemi, które nawiedziło miasto w 1963 r. W latach 1964-65 w Skopje przeprowadzono pierwsze w historii badania socjologiczne, koordynowane przez zespół czterech polskich socjologów związanych z Polską Akademią Nauk i jugosłowiańskim zespołem czterech socjologów. Wyniki tego badania miały stanowić podstawę postulatów dla nowego planu odbudowy zniszczonego miasta. Do celów projektu badawczego z lat 1964-65 koordynatorzy zatrudnili i przeszkolili około 80 ankierów, głównie studentów Uniwersytetu w Skopje. Osoby z tej grupy dużej mierze stały się trzonem pierwszej generacji socjologów pracujących w Skopje, a samo badanie było wstępem do powstania Instytutu Socjologii i Studiów Polityczno-Prawnych w Skopje [mk. Institut za sociologija i političko-pravni istražuvanja] w 1965 r. Projekt badawczy z lat 1964-65, który miał być kontynuowany, zaowocował pomniejszych publikacjami w polskiej prasie półtora roku po trzęsieniu ziemi, ale jego wyniki całościowo nigdy nie zostały opublikowane w języku polskim, ani w macedońskim, ani też w żadnym jugosłowiańskim czasopiśmie popularno-naukowym lub naukowym.

Kierownik projektu, dotarłszy do zebranych wówczas materiałów badawczych i notatek terenowych w Archiwum Wydziału Filozofii w Skopje, stawia sobie za cel rekonstrukcję wstępnych ustaleń i zbadanie jak i czy przetrwała pamięć o tej wspólnej polsko-macedońskiej pracy w latach, kiedy realizowany był wspomniany projekt badawczy (1964-65). Transnarodowy i wielopoziomowy projekt badania jakościowego, oferuje zatem (1) powrót do zebranych wówczas danych zastanych i ich analizę – kontekstowe, koncepcyjne i dyskursywne mapowanie początkowych materiałów badawczych z lat 1964-65, (2) seria nowych wywiadów eksperckich z polskimi i macedońskimi socjologami zaangażowanymi w projekt badawczy z lat 1964-65 (40-45 wywiadów) i (3) stworzenie ramy interpretacyjnej do omawiania wspomnień informatorów. Stosując „analizę dyskursu historycznego” (Brinton 2015) do analizy zbioru materiałów archiwalnych i wywiadów, proponowany projekt ekstrapoluje pojęcie solidarności (międzyetnicznej i transnarodowej – jak zapamiętali je eksperci) i ma na celu omówienie rozwoju dyskursywnego tej kategorii. Kierownik projektu przewiduje zatem ponowne odczytanie danych zebranych podczas wspomnianego pionierskiego badania z lat 1964-65, co może dostarczyć cennego wglądu (z powodu jego czasowego układu odniesienia) i pozwoli stworzyć unikalną mapę (ze względu na skalę i zakres) odtwarzającą dynamikę solidarności międzyetnicznej i transnarodowej Skopje w pierwszych latach po tragicznym trzęsieniu ziemi. Innymi słowy, badanie pamięci ekspertów polskich i macedońskich, perspektywa, której do tej pory brakowało w literaturze dotyczącej trzęsienia ziemi w Skopje w 1963 r. i odbudowy po trzęsieniu ziemi, jest próbą lepszego zrozumienia niuansów ponadnarodowego projektu solidarności – zapamiętanego przez bezpośrednio zaangażowanych aktorów. Podstawowym pytaniem jest tutaj, sposób w jaki pojęcie solidarności (zarówno transnarodowej, jak i międzyetnicznej, jako pamięć wspólnych wysiłków i początkowych badań terenowych w latach 60.) znajduje odzwierciedlenie w osobistych wspomnieniach ekspertów.